

ЗАСТОСУВАННЯ СКАФФОЛДА І КОМПОНЕНТІВ АУТОКРОВІ В ПЕРІОДОНТАЛЬНОЙ ХІРУРГІЇ

1Чумаченко О.В., 1Топчій Д.В., 2Громовий Ю.С., 2Пляцко С.В.

Chumachenko A., Topchii D., Gromovy U., Plyatsko S.

1Національний медичний університет імені О.О.Богомольця. Київ, Україна.

1A.A.Bogomolets National Medical University. Kiev, Ukraine.

2Інститут фізики напівпровідників ім. В.Е. Лашкарьова, Київ, Україна.

2V.E. Lashkaryovs Institute of semiconductor physics. Kiev, Ukraine.

Вступ. Стратегія відновлення кісткових дефектів щелеп складається з трьох основних блоків тканинних компонентів: клітин, скаффолда і остеоіндуктивних ростових факторів. Скаффолди повинні мати достатню фізичну і механічну міцність, високу пористість і адекватний розмір пір для полегшення посіву і дифузії клітин, регуляторних факторів і поживних речовин по всій структурі кістки. Швидкість їх біодеградації повинна бути контрольованою і наближатися до швидкості регенерації кісткової тканини при мінімальному ступені запалення і токсичності. Найважливішою вимогою до скаффолдів є їх гідро-плазмofільність, яка покращує змочуваність поверхні матеріалу і полегшує адсорбцію сироваткових білків, біомолекул (наприклад, фібронектину) і інших важливих компонентів репаративного остеогенезу.

Таким чином, ідеальний скаффолд повинен бути біосинтетичним аналогом міжклітинного матриксу, який здатний до природньої біодеградації при відновленні власних тканин.

Привабливим стає наповнення синтетичних скаффолдов і кісткових дефектів матеріалами аутокрови пацієнта. Так, плазма крові і фібриновий гель легко готуються в умовах операційної, утворюють 3D фібринову матрицю (біоскаффолд), де за допомогою дегрануляції альфа-гранул звільняються PDGF, TGF- β , IGF, VEGF, епідермальний фактор росту і фактор росту епітеліальних клітин. Фібриновий гель зі збільшеним числом тромбоцитів розглядається як

імунний концентрат з певним складом і тривимірної архітектурою і складається з тісної збірки цитокінів, гліканових ланцюгів, структурних глікопротеїнів, укладених в повільно полімеризованій мережу фібрину. Ці біохімічні компоненти мають добре відому синергетичну дію на процеси загоєння і виступають природним провідником ангиогенезу.

Мета роботи: на основі клінічної та рентгенологічної картини визначити ефективність відновлення кісткової тканини після усунення періодонтальних вогнищ шляхом використання синтетичного мінерального скаффолда в комбінації з компонентами аутокрови при зміні оперативного протоколу.

Матеріал і методи. Підготовка ложа-реципієнта включала: усунення патологічно змінених кісткових, дентальних тканин, декортикації вистелки кісткового дефекта до «кров'яної роси», звільнення периоста від спаяних з ним фрагментів оболонок кіст. Дотримувалася температурний режим при преперірованні кістки. Проводився гемостаз і антибактеріальна обробка ложа-реципієнта. В якості наповнювача кісткових порожнин використовувалися наступні компоненти: плазма і фібриновий гель аутокрови, мемрани після ручного віджимання фібринового гелю, водо- і плазмофільні скаффолди.

Забір крові здійснювався з ліктьової вени без будь-яких добавок і проводилося її центрифугування в продовженні 12 хвилин при 3000 об / хв.

Використовувалася плазма крові - в неї занурювалися фрагменти скаффолдов діаметром 2 4 5 мм на 10 - 15 хвилин. Контроль поглинання плазми скаффолдами не уявляв труднощів - зменшення обсягу плазми і пожовтіння кристалічних шматочків. Частина фібринового гелю віджималася стерильними серветками ручним способом до отримання еластичних пластин (мембран) різної площі та товщини, а частина гелю використовувалася для вистилання периферійної частини ложа-реципієнта.

Складові компоненти, скаффолдів які застосовувалися нами містили: кальцій фосфати (від трикальційфосфат в чистому вигляді до гідроксіапатита в

чистому вигляді) біологічного та синтетического походження і їх суміші в різних молярних складах, а так само тверді розчини трикальційфосфат-гідроксіапатита. Скафолди виготовлені за технологією високотемпературного ($T \sim 2300 \text{ K}$) фотонного і лазерно-стимульованого процесу нанокмпозитний кристалізації від стехіометричного складу кальційфосфатів до заздалегідь заданого. Гідрофільність, швидкість розкладання і механічні властивості скафолдів можуть бути оптимізовані. Розміри пір в використаних нами скафолдах становили 200 - 240 мкм, що обумовлено розмірами клітин для посіву в скафолд, наприклад: юні фібробласти - 20 - 25 мкм, зрілі фібробласти (коллагенобласти) - 40 - 50 мкм, макрофаги - 20 - 25 мкм, тромбоцити - 3,5 мкм лімфоцити - від малих (4,5-6 мкм) до великих (45 - 20 мкм), остеобласти - 15-20 мкм, остеокласти - 90 мкм і більше. Крім того, ми враховували, що каналці і кісткові порожнини між остеоцитами в нормі заповнені тканинної рідиною і мають розмір 22-55 мкм.

Алгоритм заповнення ложа-реципієнта (підготовленого кісткового дефекту) послідовно включав: зрошення стінок плазмою аутокрови, нанесення фібринового гелю по всьому периметру, занурення просочених плазмою скафолдов з добавками фібринового гелю по всьому об'єму дефекту (не дуже щільно!). У місцях відсутності у ложа-реципієнта кісткових стінок (трепанацийні отвори при формуванні доступу до вогнища, з боку синуса або носового ходу, корінь зуба і ін.), де домінує періостальний остеогенез, укладалися субперіостально або на корінь зуба тонкими мембранами з гелю.

Критеріями ефективності запропонованого лікування служили клінічний перебіг післяопераційного періоду і рентгенологічна оцінка репаративного процесу кісткової тканини.

Результати. На тлі сприятливого перебігу післяопераційного періоду у хворих були проведені рентгенологічні дослідження відразу після оперативного втручання, на 9-10 день і через 1 місяць. Якщо після операції у всіх пацієнтів кісткові дефекти після цистектомія були досить рівномірними і не щільно (без

«щілин» по периметру ложа реципієнта) заповнені скафолдами з чіткими кордонами фрагментів, то вже на 9-10 день - обриси скафолдов нагадували тане по периметру шматочок цукру. Рентгенологічна щільність внесених матеріалів продовжувала знижуватися і протягом місяця. Надалі цей процес ставав більш повільним.

Висновки. Динаміка змін в ранньому, найбільш уразливому післяопераційному періоді, показала, що використання компонентів аутокрові і скафолдов, наближених до їхнього фізичної та хімічної будови до кісткової тканини і володіють хорошою гідро-плазмопроникністю, дозволяє поліпшити умови для репаративного остеогенезу в ранньому післяопераційному періоді на кордоні дотику травмованої кістки ложа реципієнта і біокерамічного імпланта.